

to Spørgsmaal paa en mindre heldig Maade var blendede sammen i Lovforslaget, saaledes som det var affattet, da det blev oversendt fra Folketinget. Nu har Flertallet formet Forslaget saaledes, at det har to Afsnit, det ene omfattende Fæstegaardens Overgang til Selveje og det andet omfattende Spørgsmaalet om Brugen af Husene. Dette kan vi ganske tiltræde, ihvorvel vi i formel Henseende vilde have foretrukket, at man havde formet det som to selvstændige Lovforslag, men dette vedkommer ikke Realiteten.

Med Hensyn til de Punkter, hvor vi ikke har kunnet følge Flertallet, men har maattet indtage en Særstilling, forekommer det mig, at Flertallet har set noget for ensidigt paa forskellige af de Bestemmelser, som træffes i baade det ene og det andet Afsnit i det foreliggende Lovforslag. At Fæstegodset skal gaa over til Brugeren paa rimelige, jeg vil endogsaa sige særdeles rimelige Vilkaar, er vi vel alle sammen enige om. Fæsteforholdet har jo været en ejendommelig Art af Brugsforhold, der paa en Maade saa at sige har givet Fæsteren en vis Part i Jorden, og derfor er der Rimelighed for, naar Fæsteforholdet afløses, at det sker paa en saadan Maade, at Fæsteren kan være vel tjent med denne Afløsning. Men det forekommer Mindretallet, at Flertallet er gaaet noget ud over dette Grundsyn paa flere ret afgørende Punkter.

Det første Underændringsforslag, Mindretallet har stillet, Ændringsforslag Nr. 2 til § 1, tilsigter at udelade de Fæstegaarde, som er bortsolgte efter den 25. Februar 1916. Ved at tage disse Gaarde med har Flertallet givet Loven tilbagevirkende Kraft. Den 25. Februar 1916 er den Dato, hvorpaa Fæstelovforslaget blev forelagt i det andet høje Ting. Men at regne en Lovs Virketid fra det Tidspunkt, den forelægges, forekommer os ganske urationelt. Det er en helt ny Statsskik, man her vil indføre, og vi mener, at det er en uheldig Statsskik. Det er fra Stadfæstelsen, at Lovens Virkninger skal føles, men Loven skal ikke have tilbagevirkende Kraft. En saadan Fremgangsmaade vil bringe en højst utiltalende Usikkerhed til Stede i alle baade økonomiske og andre Forhold, idet ingen, naar et Lovforslag bliver forelagt, i saa Fald kan vide, om man nu skal rette sig efter Bestemmelserne i det forelagte Lovforslag eller efter de gældende Love. Det kan forhindre mange Dispositioner, som ellers vilde blive truffet, at man staar udsat for, at der en Gang, maaske

om to eller flere Aar, bliver vedtaget en Lov, hvis Bestemmelser skal være gældende allerede fra det Tidspunkt, Loven blev forelagt. Disse Gaarde, som her indtages, er jo, da de er bortsolgte fra Godser, ophørt at være Fæstegaarde, men nu inddrages de igen iblandt disse, som om det var Fæstegaarde. Den Bestemmelse, Flertallet her har indført, rammer ikke alene den, der har solgt den paagældende Fæstegaard, men den rammer fortrinsvis den, der i god Tro har købt den Gaard og siddet inde med den i flere Aar. Vi foreslaar derfor, at den Sætning, der omhandler disse Gaarde, udgaar.

Det af Flertallet foreslaaede Lovforslag indeholder i sin § 2, 2det Stykke, en Bestemmelse om, at der i visse Tilfælde kan foretages Magelæg mellem Bondejord og Hovedgaardsjord. Dette bør selvfølgelig ikke kunne finde Sted i alle Tilfælde, og der bør træffes saadanne Foranstaltninger, at slige Magelæg ikke kan benyttes til at skade Fæsterne. Men der vil være ikke saa faa Tilfælde, hvor det kan være Ejeren af Hovedgaarden i høj Grad magtpaaliggende at besøge en Fæstegaard eller den Jord, der hører til en Fæstegaard, fordi den skærer sig saadan ind i Hovedlodden, eller at dens Udskillelse vilde være meget generende for Hovedejendommen, saa at det har stor Betydning for Ejeren at beholde den, og i saadanne Tilfælde bør der være Adgang til, at den kan magelægges. Dette har Flertallet i og for sig ogsaa noget haft Øje for, men saaledes som Bestemmelsen er affattet, er den meget skarpt afgrænset ved, at der staar: „Ved Overdragelse til Selveje kan Ejeren, naar ganske særlige Forhold taler derfor, foretage Magelæg mellem Bondejord og Hovedgaardsjord“. Mindretallet mener, at den Ramme, der her er draget, er for snæver, og at man burde gøre den noget rummeligere. Et Magelæg skal jo i alt Fald altid approberes af Landbrugsministeren, og derigennem vil Fæsterne have den fornødne Garanti for, at en saadan Bestemmelse ikke misbruges.

Den ærede Ordfører var inde paa at omtale sidste Stykke i § 3. Naar jeg vil gøre nogle Bemærkninger dertil, er det ikke, fordi vi har stillet noget Ændringsforslag dertil. Vi fra vor Side kan tiltræde sidste Stykke, saaledes som det nu er affattet, men jeg kan slutte mig til de Bemærkninger, der faldt fra den ærede Ordfører om, at det har været en ret uheldig Bestemmelse, der hidtil har været